

19:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2023-10-15, i Stockholm och distansgudstjänst
Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Vi tackar dig, käre himmelske Fader att du genom ditt heliga ord undervisar oss om din Son, Jesus Kristus, som är den store, rätte Profeten, Messias. Tack för att vi genom tron på honom har evigt liv. Tala till oss genom den helige Andes ord denna stund. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Trons seger.*

Epistel: 1 Joh. 5:4-6. Evangelium: Matt. 9:1-8. *Den lame.*

Predikotext: 3 årg. Joh. 7:40-52: *Makten i Jesu ord.*

40 Några i folkmassan som hörde Jesu ord sade: "Han måste vara Profeten." 41 Andra sade: "Han är Messias", men andra sade: "Messias kommer väl inte från Galileen? 42 Säger inte Skriften att Messias kommer från Davids ätt och från Betlehem, byn där David bodde?" 43 Så blev det splittring bland folket för hans skull. 44 Några ville gripa honom, men ingen bar hand på honom.

45 Tempelvakterna kom tillbaka till översteprästerna och fariseerna, som frågade dem: "Varför har ni inte fört hit honom?" 46 De svarade: "Aldrig har någon människa talat som han." 47 Då sade fariseerna till dem: "Har ni också blivit förledda? 48 Finns det någon bland rådsherrarna eller fariseerna som tror på honom? 49 Men den här folkhopen som inte kan lagen, den är förbannad."

50 Nikodemus, han som tidigare hade kommit till Jesus och som var en av dem, sade: 51 "Vår lag dömer väl inte någon utan att man först hör honom och tar reda på vad han har gjort?" 52 De svarade: "Är du också från Galileen? Sök i Skriften, så ser du att ingen profet kommer från Galileen."

Vår text belyser och innehåller tre viktiga saker:

- 1. Diskussionen om vem Jesus var.*
- 2. Nikodemus protest.*
- 3. Frågan om den store Profeten.*

1. Diskussionen om vem Jesus var.

I vår predikotext läser vi att det uppstod en diskussion i folkmassan om vem Jesus var. Somliga menade att han var Messias, men andra gick emot detta eftersom man allmänt trodde att Jesus kom från Galileen, från Nasaret. Man utgick från det man trodde sig veta, men man var felunderrättad. Jesus var ju i själva verket född i Betlehem. Men i stället för att undersöka saken noga nöjde man sig med det man antog var fakta. Så kunde man påstå att Jesus inte kunde vara Messias eftersom det stod i Skriften att Messias skall födas i Betlehem. Profeten Mika hade ju skrivit:

Men du, Betlehem Efrata som är så liten bland Juda tusenden, från dig ska det åt mig komma en som ska härska över Israel. Hans ursprung är före tiden, från evighetens dagar (Mika 5:2).

I samma profetia talas det också om att *en kvinna skulle föda* och att Messias då skulle *träda fram i HERRENS kraft* (v. 3-4). Om man hade undersökt saken ordentligt och verkligen velat ta reda på om Jesus var Messias, hade man liksom de vise männen kommit fram till sanningen. De trodde och litade på ordet. De följde Mikas profetia och så ledde Gud dem genom stjärnan ända fram till Kristus.

Det blev nu ett stort bråk om vem Jesus var och några ville ta honom till fånga men kunde inte. De blev alltför överväldigade av Jesu ord. Fariséerna hade skickat ut tempelvakterna för att fångsla Jesus, men de kom tillbaka förundrade och sade: *"Aldrig har någon människa talat som han."* Fariséerna kom då med ett argument som ofta används mot tron på Kristus. De sade:

"Har ni också blivit förledda? Finns det någon bland rådsherrarna eller fariseerna som tror på honom? Men den här folkhopen som inte kan lagen, den är förbannad." (v. 47-49)

Enkelt uttryckt säger detta argumentet: "Alla kloka ledare och rätta religiösa lärare förstår att ni har fel! Det här är fråga om en farlig, galileisk sekt. Om ni följer den så har ni inte förstått lagen rätt. Då är ni förbannade!"

Så utpekas den sanna, bibliska läran om Kristus i alla tider som en farlig villolära. Antingen stöder man sig på falska påståenden och en felaktig bibeltolkning eller hänvisar man till förnuftet, till vad som är politiskt korrekt eller till att den egna tiden anses vara mycket mer upplyst än Bibelns egna författare. De var ju fångna av en gammal tids fördomar och bristfällig kunskap, menar man. Tanken att Bibeln skulle vara inspirerad av den Helige Ande och därmed ofelbar avfärdas som en s.k. "hyperortodoxi" från 1600-talet. Nej, Bibelns författare hade en massa olika "teologier" och gjorde många mänskliga fel och missbedömningar. Mitt i all denna "bråte" menar man sig ändå finna något av Guds budskap, även om man har svårt att riktigt säga vad det går ut på. Så hör vi om och om igen genklang från Jesu motståndares ord:

"Finns det någon bland rådsherrarna eller fariseerna som tror på honom?"

2. Nikodemus protest.

När tempelvakten kom tillbaka, gripna av Jesu budskap, blev de alltså snabbt och effektivt tillrättaviserade. Men då trädde en modig farisé fram, en ur deras egen grupp. Det var Nikodemus som hade talat med Jesus om natten och hört honom förkunna att en människa måste bli född på nytt av vatten och ande (Joh. 3:3ff). Nikodemus hade säkert funderat mycket på Jesu ord om Guds kärlek till världen och om att var och en som tror på Jesu ord och hans försoning skulle få frälsningen. Jesus hade ju talat om sig själv som kopparormen i öknen, som måste bli upphängd på trä för att människorna skulle bli botade: *"Så som Mose upphöjde ormen i öknen måste Människosonen bli upphöjd, för att var och en som tror på honom ska ha evigt liv"* (Joh. 3:14f). Nikodemus var skriftlärare och kände väl till dessa ord hos Mose. Han kanske hade fått tron på Kristus genom detta nattliga samtal. Vi vet inte säkert. Men vi förstår att han på allvar brottades med frågan om Jesus verkligen var Messias, och han ville inte att man utan en ordentlig prövning skulle ta avstånd från Jesus.

Därför sade Nikodemus: *"Vår lag dömer väl inte någon utan att man först hör honom och tar reda på vad han har gjort?"* (v. 51). Detta var ju ett viktigt påpekande. Hur kunde de ledande fariséerna så där utan vidare avvisa Jesus och säga att människorna som följde honom var förbannade? Måste man inte först utreda saken närmare?

Men fariséerna lyssnade inte alls på hans protest. De vände sig istället direkt mot Nikodemus som person med en avvisade, ovänlig motfråga: *"Är du också från Galileen?"* (v. 52). Istället för att besvara Nikodemus viktiga fråga gick man till personangrepp. Att vara från Galiléen var något man ansåg vara föraktfullt och mindre värt än att höra hemma i Judéen och i Jerusalem, där templet och de religiösa ledarna fanns. Om Nikodemus var från Galiléen och dessutom tillhörde dem som var positiva till den galileiske villoläraren, då måste han varnas och straffas ordentligt om han inte ville rätta in sig i ledet.

Så gör också Jesu motståndare idag. När den bibliska läran om Kristus förkunnas rent och klart avvisas den föraktfullt. Gärna angriper man då personen i stället för att gå in på själva den bibliska läran. Generellt avvisar man också vissa saker som i samtiden "självklart" anses som felaktiga och föraktfulla. Man säger ungefär så här:

"De här fundamentalisterna ska man akta sig för. De avvisar vetenskapen om årsmiljonernas utveckling och påstår att de gamla berättelserna om Adam och Eva skulle vara bokstavligt sanna! De vill inte godkänna kvinnliga präster och är abortmotståndare. De har en mekanisk, medeltida uppfattning om att Gud måste offra sin egen son för att man skall kunna få förlåtelse. Men allt detta är föråldrat och kommer från primitiva myter. Gud är ju kärleken. Skall vi ha kärleksfull kristendom för vår tid måste vi bli av med alla dessa bakåtsträvare."

Så tystas varje Nikodemus som höjer sin röst i vår egen tid.

3. Frågan om den store Profeten.

Fariséerna avslutar dagens text med att framställa sig själva som mycket fromma. De säger till Nikodemus: *"Sök i Skriften, så ser du att ingen profet kommer från Galileen."* (v. 52). *En annan möjlig översättning är enligt Folkbibeln: "Sök i Skriften, så ser du att **Profeten** inte kommer från Galileen."*

Denna översättning stämmer väl med vad Mose skrev. Mose nämner två gånger den store profeten som skulle komma. Först sade Mose till folket:

En profet lik mig ska Herren din Gud låta uppstå åt dig bland ditt folk, från dina bröder. Honom ska ni lyssna till (5 Mos. 18:15).

Folket samtalande säkert om detta. Då sade HERREN till Mose:

"De har rätt i vad de säger. Jag ska låta en profet lik dig uppstå åt dem bland deras bröder. Jag ska lägga mina ord i hans mun, och han ska tala till dem allt som jag befäller honom (5 Mos. 18:18).

Om detta viktiga ställe skriver Luther: *"Detta är det ädlaste bibelordet och förvisso kärnan i hela Mose"* (ur företalet till GT). Både Petrus och Stefanus upprepar också detta viktiga löfte i sina predikningar (Apg. 3:22 och 7:37)

Evangelisten Johannes berör också detta med den kommande Profeten, när han i början av sitt evangelium skriver följande om Johannes döparen:

Detta är Johannes vittnesbörd när judarna sände präster och leviter från Jerusalem för att fråga honom vem han var. Han bekände och förnekade inte, han bekände: "Jag är inte Messias." De frågade honom: "Vem är du då? Är du Elia?" Han sade: "Nej, det är jag inte." – "Är du Profeten?" Han svarade: "Nej." (Joh. 1:19-21).

Eftersom Mose hade sagt att det skulle komma en stor profet tänkte somliga att denne profet kanske var Johannes döparen. Fariséerna och de skriftlärde trodde inte att den profet Mose talade om var Messias. De tänkte att det var fråga om totalt tre olika personer som skulle komma som en fullbordan av Skriftens profetior: (1) *Messias*, (2) *Elia* och (3) *Profeten*" (Joh. 1:25). Av Jesu egen förkunnelse förstår vi att fariséernas uppfattning var felaktig. Den profet Mose talade om var verkligen Messias, Kristus. Och profeten var ingen annan än Marias son, Jesus, sann Gud och sann människa. Den "Elia" som skulle komma var Johannes döparen, som skulle gå före och bereda vägen för Kristus (Luk. 1:17, Matt. 17:10-13). Fariséerna hade fel i samtliga tre fall. De erkände varken Johannes döparen eller Jesus som sända av Gud. Deras syn på den kommande Messias var obiblisk. Därför kände de inte igen Jesus som Guds Son och inte heller Herrens vägröjare Johannes.

För att avvisa Nikodemus använder sig fariséerna nu av sin påstått överlägsna bibeltolkning. Nikodemus har inte läst på ordentligt, menar de. Den framstående *Profeten* kan omöjligt komma från Galiléen. Fariseerna visste förstås att både *Jona*, *Nahum* och *Elia* kom från Galiléen. Ändå misstänkliggörs Nikodemus som den som avviker från Bibeln. Men Jesus kom inte alls från Galileen även om han växt upp där. Gud hade låtit honom födas i Betlehem, precis som den rätta skrifttolkningen säger. Att han ändå kallades *Nasaré* (jfr *Nasir*) var också förutsagt (jfr Matt. 2:23). Det var en sammanställning av hebreiska ord som kan syfta på Isais avhuggna stam (Jes. 11:1) eller på att Messias skulle vara föraktad (Jes. 53:3). Ordet *nasaré* användes nedvärderande om Jesus. Mitt i sin påstådda fromhet och bibeltrohet blev fariséerna och de skriftlärda Jesu värsta motståndare. Så använder Jesu fiender Bibeln hur de vill, bara det passar deras syften. Vi skall inte glömma att djävulen själv framträder som en ljusets ängel (2 Kor. 11:14).

I vår tid anser de flesta att det är bibeltroheten eller "fundamentalismen" (som man felaktigt säger) som är det farliga. Denna anses stridande mot både förnuft och vetenskap. Somliga säger också att fariséerna i själva verket hade en mycket bättre förståelse av GT och rättfärdiggörelsen än vad Martin Luther och reformationen hade. Så gör de Guds apostel Paulus till en modern, ekumenisk förebild för vår tid genom den s.k. "nya paulustolkningen". De glömmar då bort att Paulus helt övergav fariseismen när han mötte Jesus på vägen till Damaskus. Paulus säger att han visserligen som farisé ivrade för Guds lag, men att han gjorde det med felaktig insikt. Han skriver:

Men allt det som förr var en vinst för mig räknar jag nu som förlust för Kristi skull. Ja, jag räknar allt som förlust, för jag har funnit det som är långt mer värt: kunskapen om Kristus Jesus, min Herre. För hans skull har jag förlorat allt och räknar det som skräp, för att vinna Kristus och bli funnen i honom – inte med min egen rättfärdighet, den som kommer av lagen, utan med den som kommer genom tron på Kristus, rättfärdigheten från Gud genom tron (Fil. 3:7-9).

Därför skall vi i trons enkelhet hålla fast vid att Jesus är den rätte Profeten, den ende rätte Messias. Han är den som dött för alla våra synder och uppstått för vår rättfärdighets skull (Rom 4:25). Endast denna tro vinner seger och för oss till himmelens salighet.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.